

stelje, potem se napravljate do enajstih. Ob tej uri pride kako obiskovanje znancev in znank, mladih gospodov, oficirjev, gospá in prijateljic. Če jih pa ni, se nekoliko igra ali romani beró. Tako preteče čas do kosila. Po kosilu zopet par ur romani, potem ji pelje mama na sprehod, da ju kaže svetu. Zvečer v gledišče ali koncert, poleti tudi na javna sprehajališča, kjer je veliko ljudi. Večkrat se tudi napravi domá kaka veselica, h kateri se povabi nekoliko starejih dâm, ki nimajo tako lepih hčer, kakor gospá Gosarjeva, par starejih gospodov, da z Gosarjem tarok ali preference igrajo, vsi drugi povabljeni pa so mladi, neoženjeni, pa bogati gospodje in oficirji. To vam je drenj okoli mladih, krasnih domačih gospic, ki se kažete v vsi svoji mladostni krasoti, kakor dvoje cvetic, ki ste se ravno odprli! Lepi ste res, to vedo vsi nazoči, vse mesto govori o njih. To veste sami, to vé tudi gospá Gosarjeva.

(Dalje prihodnjič.)

Angora.

Zgodovinski - romantičen obraz.

2.

(Dalje.)

Umolknil je in molčal nekoliko časa; bistro je gledal okrog sebe, kakor bi bil vsakemu na obrazu hotel čitati njegove misli ali svojih besed učinek; menda je bil miren, kajti nekolikrat je prikimal z glavo, predno je spregovoril: „To je zdaj moja volja, znate jo vsi, a delajte po njej. Naših radovanek je konec, vse je minljivo, le Bog je večni!“ — pristavil je resno, da je čudovito bilo, kako je on, ki ni veroval na nič družega, nego v svoje veselice, mogel tako resnost dati svojim besedam, a! saj ta pregovor Turek zna že otrok — in pozna njegovo resnost. Sultan je jezdil dalje, ogledaval je svojo neizmerno vojsko, zbrano okrog Bruse, oznanjal je vsem svojo voljo, da morajo takoj danes oditi na vojsko, da jih odpeljo, zato da se proslavé sè zmago, janičarjem je obetal slavo, divjim pustinskim jatam in sinovom Azijskih gor pa plen in radovanke v naročjih Tatarskih žen in dev, a prav ti, ki so pred uro še najhujše kričali: „Ubijte ga, ubijte krivoverca, odpadnika!“ — vriskali so najpridnejše sultanu naproti, — sultanu, ki je imel le spremstvo okrog sebe, kajti bil je brezi vse druge brambe, varovala ga je njegova osobnost in njegovega imena groza; jezdaril je po njih neizmernih in nesnažnih taborih, sami pa so veselili se, zato, ker jim za pregreho ni bila sultanova kazen za petami.

„Oh!“ — govorili so mejsobno zaničljivo, ko je bil sultan odjezdil — „kakov sultan je to? — saj ni več poprejšnji, ni kazniti ne zna več!“

„Ali da jih zaničuje?“ — govoril je sam sebi Lazarjević, ki je stopal v svoj tabor — „ali da mu ni na mari kazen? — a vendar jih izroča najhujši kazni — gladu in žeji; naj se le ta dolžnost, ki jo morajo vresničiti, ne poveča prehudo!“ — govoril je in boječe odmajeval z glavo.

„Ne znam, sam ne znam“ — govoril je Timurtaš glasno svojim pokornim emirom — „gotovo bi bilo bolje, ko bi jim sultan nekoliko pesti zlata vrgel na zavdavek bodočega plena; poznam jih jaz, zlato jih vabi, da so verno, kakor psa kost, že je bilo odločeno, da nekoliko glav odleti na zemljo, le kri jih vzdržuje v grozi in poslušnosti. A kolikor jih pogine vsled lakote in žeje, to ne bode sultanova kazen, temuč Allahova bode, negibna osoda, a odločilnega dná — uh! pa kaj je nam

na mari to, sultanova volja je to, a kdo se more upirati njegovi volji, Bismillah?“

„Allah Akhbar!“ — pritegnili so emiri.

Vstali so in odšli takoj tega dné; najprej je šel Štepan Lazarjević sè svojimi kristijanskimi vojščaki, to so bile: Srbska, Bolgarska, Bosna in Albanija; stoprv drugega dné je za njim vzdignil se Timurtaš z jatami Azijskih vojsk, a tretjega dné se je vendar Bajazet sam sè svojimi janičari vred dvignil na pot, z njim vred sta šla tudi Milica in nje sin, Milici nikoli ni dal, da bi bila umaknila se kam z njegove strani, razen o takih urah, ko je motil se sè svojimi odaliskami in saltimbankami.

Mirno so šli čez Tokat proti Angori; na tem poti je neizmerno trpela Azijska vojska vsled vročine in vsakojakih potreb, kajti Lazarjevićevi vojščaki so ali primorani ali pa nalašč plenili, ko so dan pred njim bili na poti, požigali so in požigali vse, kar je le goriti moglo.

„Prav je to — prav!“ — veselil se je in gladil brado Kazančić, ki je načeloval kristijanske vojske prvemu oddelku — „ni s polovico svojih ljudi Bajazet ne pride na odločeno torišče, Bog sam je zmel mu možgane, da samovoljno gubi svoj ljud. Oh, aha, Jefrem!“ — vskliknil je in obrnil se v Jefrema, v svojega neočljivega tovariša — „pogledi tam spredaj gručo jezdecev na grivastih konjih, gnjusen je pogled na konje in na jezdece, kakor roj kobilic, to so Tatarji! Aj, za Boga! ta Timur ni tako neumen, da bi ne znal, kako daleko pridemo vsak. Nikar, junaci, nikar!“ — kriknil je nekaterim svojih ljudi, ki so hoteli zaleteti se za vohonskimi Tatarji — „zakaj bi Timur ne znal o našem vsakdanjem prenočišču? — Tatar na Bisurmana, Božja poguba pa na Bajazeta!“

Prišla je sultanova vojska k Angori, kjer je v nedobitnem zatrepu sè svojimi Tatarji vred čakal Timur, ki je dobro vedel vsak gibljaj padišaha Bajazeta in njegovih vojščakov.

To je bilo tisto bojišče, kjer je Pompej potolkel Mitridata, poslednjega kralja, ki je bil uprl se Rimski čestihlepnosti, in človeku se zdi, kakor bi nekov poseben nagon stoletje za stoletjem vojske dražil, da se popadajo na tistem torišči — in kakor bi zemljepis že davno bil odločil nekatere prostore, da so ograjena pozorišča, posvečena strašni človečanski moriji.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Angleži in pa lakota v Indiji.

V zadnjem listu „Novic“ smo poročali o silni lakoti, ki letos razsaja v onem delu Indije, ki je pod gospodstvom Angležev. Naj danes dodamo po vse resničen popis sebičnosti Angleške po vrlem tedniku „Finanz. Fragmente“ tako-le se glaseči:

„Svoboda, kakor na Angleškem“ — vpijejo vsi tisti junaci, kateri bistva dobre države ne iščejo v marljivi in pošteni delavnosti državljanov in pa v varčnosti državnega gospodarstva, ampak v brezverskih postavah in drugih ničnih frazah. Anglija je še dandanes vsem svoboduhom vzor države, z Angleškega se godé vsi napadi na drugo Evropo, Angleži nagajajo vsem, delajo škodo povsod, kjer koli le morejo.

O Poljski ustaji so Angleži dajali orožje Poljakom zoper Ruse, potem Lahom zoper Avstrijo, Francozom zoper Nemčijo, Karlistom na Španjskem, zdaj pa dajó orožje Turkom zoper Rusijo. Pri vsem tem se zavijajo v plajšč ljudoljubnosti in se bahajo s

svobodoljubnimi napravami, češ, da jih ima Angleška med vsemi Evropskimi državami največ.

Poglej pa globokeje v to državo, deni jo v družbinskem in nravnem oziru na reščeto, in videl boš, da se sme Ruska in Turška država po pravici pred njo prekrižati in reči: „hvala Bogu, pri nas ni tako.“ Kajti to, kar se godi po Angleških kolonijah, to je, po onih deželah, katere so si Angleži prisvojili po drugih delih svetá, je sramotno za devetnajsto stoletje, če ravno se ne godi v Evropi, ampak v Indiji.

V Bengaliji se je pričela huda lakota, in to, kar pišejo o nji celó Angleški listi sami, je tako strašno, da mora izbuditi res pozornost vseh delov svetá. Več ko pol milijona ljudi je neki lakote že konec vzelo, in vendar je to, kakor pišejo listi, še le začetek. Kako bo razsajala še dalje pošast lakote, kako se razširila, to se zdaj še ugibati ne dá. „Vlada Angleška — tako pišejo v Londonu za drugo Evropo — temu ne more kaj, ker bi pomoč, ki bi jo Angleška morala dati, bila za-njo predraga.“ — V zadnjem tem stavku, ki se nahaja v nekem vladnem listu Angleškem, je prav popolnoma razodet kramarski duh, ki se vleče že pol stoletja skoz vsa djanja politike Angleške. Kdo bi bil pa tudi tako predrzen, da bi tirjal od Angležev, naj bi nekaj onih velicih zakladov, ki so jih iz Indije izmolzli, žrtvovali za to, da bi rešili smrti glada one sodržavljane, od katerih žuljev ti gospodje „gentlemen“ živé, in katere so že do nazega slekli! Ubogi Hinduci (Indijani) Angležem ne veljajo nič več kot kako drugo blagó, ki ga zavoljo prevelike vplačnine niso zavarovali zoper vremenske uime, ker se jim ceneje zdi, če pogine. Angleški debelúh ima že pravico sedeti na svojih zakladih in žvečiti svoj „beafsteak“, če prav po slabem gospodarstvu njegovem pogine drugih ljudi na tisoče, — ljudoljubnosti strleča Evropa ga za to ne bo za ušesa prijela.

Če pa pri vsem tem Angleži se drznejo drugim narodom dajati poduke in ukaze o splošnih državljanskih pravicah ter postavljati se Evropi v izgled, češ, da nosijo povsod in za vse svobodo in morálo seboj, je to pač zaušnica zdravemu umu človeškemu. Preglejmo zgodovino vseh narodov, — nikjer ni najti tolike sile, kakor po onih delih sveta pod Angleško vlado, ki so po naravi najrodovitnejši o vseh pridelkih zemlje. Indija sloví zaradi svojih obilnih pridelkov po vsem svetu. Angleži izvozijo iz svojih ondašnjih kolonij vsako leto za več milijonov funt = šterlingov (1 funt po 10 gold.) žita, zlata in srebra, in vendar se redno ponavlja tam lakota, ki pobira na milijone ljudi. Vzroki te grozne prikazni so očitni. Angleško gospodarstvo v Indiji ni neomejeno, ampak Angleži morajo imeti tam več manjših knezov, katere morajo dobro plačevati zato, da jim, kakor paše na Turškem, pomagajo brzdati ščetinaste, uporne Indijane. Ti knežúni živé na stroške Angležev kolikor toliko po zapravljivi vzhodni (orijentalni) šegi. Stroške za te knežúne nakladajo Angleži na velike davke, ki jih pobirajo že tako za-se. Čisti dohodki iz Indije znašajo po računu Angleškega državnega kancelarja 250 milijonov gold. Od teh so — se vé da — odbiti že stroški Indijskega gospodarstva, teh 250 milijonov je tedaj prav za prav le davščina, katero kolonije plačujejo Angleški deželi. Potrebščina za vladanje v Indiji znaša čez 800 milijonov goldinarjev, tedaj ni težko uganiti, koliko mora plačevati narod, ki je na tako nizki stopinji omike, da se spravi vsako leto taka svota davkov skup.

Največ škode ima Indija po Angleški trgovini. Domá pri Angležih veljá načelo, da vsak sme tržiti s čemur in kakor koli; v Indiji pa je trgovina v takih

vojnicah, kakor malo kje, tako, da tje ne more se blago uvažati iz nobene druge dežele po isti ceni, kakor iz Angleškega, ker je za vsako drugo deželo uvožni col, le za Angleško blago ga ni. Kakošno pa je še blago, ki ga Angleži pošiljajo v Indijo, temu je dokaz to, da se dá z eno samo ladijo blagá, naj je tudi prav slabo, pridobiti veliko premoženje, ki je po Angleških pojmih že precej izdatno. V Indiji še dandanes ni nobene obrtnije, in je ne bo, dokler bo ta dežela v Angleških pestéh.

Prav taka je s cestami. Po vsem svetu ponujajo Angleži svoj kapital za železnice, le po svojih Indijskih deželah jih ne izdelujejo. To je posebna sistema Angleška. Železnice bi tudi v Indiji povzdignile trgovino, obrtnijo in splošno občevanje v lastni deželi. To pa bi bilo kramarjem Angležem na škodo. Če bi si domač prebivalec sam napravil kolovrate in statvi, da bi svojo obilno pavolo spravil v denar, ne pa je, kakor zdaj, za piškavo ceno Angležem prodajal, bi se lahko odtrgal od Angleške industrije. Če bi Hindom zidali šole in bi jih dali učiti se to, da človek je vstvarjen za kaj višega in boljega, kakor za samo delavno mašino slabotnim, domišljivim, prevzetnim in po razkošji spridenim sinom Albijonovim, onda bilo bi Angleškega gospodarstva v Indiji kmalu konec; s tem bi bilo pa res tudi konec siromaštva in hlapčevstva naroda, čegar nesreča je to, da se mu je pot do omike odprla za tri stoletja prepozno.

Prilíčno bi gotovo bilo in skrajni čas, da ne le Evropa, ampak posebno še velika republikanska Amerika pred vsem omikanim svetom sproži vprašanje: s kako pravico neki smejo kramarji Angleški uganjati takošno gospodarstveno politiko, da leta in leta že po več milijonov ljudi trpi najhujšo vseh muk, — da je namreč vedno v nevarnosti, lakote poginiti?

Slovansko slovstvo.

* Библиотека за народ. Свесиа II. Пред Васкрс. Бојне песме Мише Поновича. Уздана браче М. Поновича у Новоме Саду 1877.

Takov naslov ima knjiga, polna domorodnih pesem, katere je zložil dobro znani Srbski pesnik M. Popović ter jih posvetil „knjezu i gospodaru Črne gore i Brda, Nikoli I. Petroviću Njegušu.“

Po mnenji strogih leposlovcev je „zlata dôba“ patrijotičnim pesmam že prošla, in razven v slovanskih se več ne nahaja pri inih národih ta element sam ob sebi zastopan v poeziji. Slovanskemu rodu pa, kateremu gré še vedno za „bitje in nebitje“, daje domoljubje tudi vedno še hvaležnih predmetov za poezijo in ako je nalog pesniku, da so njega dela zrcalo njega dní, in ako se vzame v poštev, da naše brate na Jugu sedaj najbolj zaníma „vaskrs“ („vstajenje“), zato ni se čuditi, da smatra vsak izobražen Slovan Popovičevu petje kakor glas skorjanca, kateri nam oznanja vesele spomladi prihod. Lehko bi se navélo mnogo pesem, katere so v istini vzorne v svoji vrsti, a našemu listu tesno odmerjeni prostor ne dovoljuje tega. Pisalcu teh vrst so osobito po volji: „Srpska majka“, „Proroštvo“, „Mrak se gubi“, „Mladenci“, „Aliluja“ in „Apostol“, a sem ter tje ne bi škodilo, ako bi pesnik bolj pazil na rim čistoto. V obče pak se lepo tiskana knjiga lahko z najgorkejšo pohvalo priporoča vsakemu Slovenu in Slovanu. Cena 12 pôl obsegajoči knjigi je 1 gold.

J. Charpentier.